

Каляянов Д.П. Социальные и психологические факторы профессионализации работников органов внутренних дел.

Рассматриваются социально-психологические особенности профессионализации личного состава органов внутренних дел в контексте процессов социализации, самоидентификации, самореализации, их влияние на развитие личности сотрудника ОВД.

Ключевые слова: профессионализация, идентификация, саморазвитие, самореализация, субъективные показатели, объективные показатели, ценностные ориентации.

Kalayanov L.P. Social and psychological factors of professional development of law enforcement workers.

The article examines peculiarities of professional development of the personnel of law enforcement organs in the context of socialization, self-identification, self-realization, their influence on the development of a personality of a law enforcement worker.

Key words: professional development, identification, self-development, self-realization, subjective indexes, objective indexes value orientations.

УДК 159.9

О.Д. Каляянова

**ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ
ПРО ЗЛОЧИН ІЗ ОБ'ЄКТІВ ЕКСПЕРТНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОМ КОРЕЛЯЦІЇ
СВІДОМОСТІ СУБ'ЄКТІВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ**

Розглянуто питання теми науково-методичного забезпечення експертної діяльності у вирішенні практичних питань правового, процесуального і криміналістичного характеру у сучасних умовах на засадах новітніх міжнародних і вітчизняних дослідницьких розробок психічного і духовного аспектів. Показано вплив причинних факторів у створенні труднощів, що виникають у процесі вирішення експертних завдань, а також намічені шляхи їх подолання через унесення коректив у погляд на науково-методологічне, методичне і організаційне забезпечення. Висвітлено протиріччя у наукових позиціях щодо статусу експерта в його можливостях реалізації спеціальних знань, а також акцентовано і обґрунтовано необхідність комплексного підходу у створенні класифікації рівнів експертних завдань з точки зору новітніх позицій науки.

Ключові слова: інформація; енергетична анатомія; класифікація рівнів експертних завдань; експертна діяльність як самостійний об'єкт наукового дослідження; інтуїція, метод, спосіб, прийом мислення в реалізації експертних завдань.

Постановка проблеми. З об'єктивних і суб'єктивних причин виникла ситуація невідповідності кількісно-якісного рівня злочинності, з одного боку, та, з іншого – правового, науково-методичного, технічного, організаційного забезпечення правоохоронних органів, зокрема у сфері криміналістики і загальної теорії судової експертизи. Досі проблемні і невирішені питання щодо визначення змісту термінів «інформація», «енерго-інформаційна складова», «енергетична анатомія», «знання», «спеціальні знання», методологічних підстав класифікації експертних завдань. Нереалізовані природні можливості експертів у застосуванні «інтуїції» як основи новітнього методу і прийому.

Стан дослідження. У вирішення проблем організації діяльності експертів, застосування спеціальних знань працівниками органів внутрішніх справ у протидії злочинності останніми роками значний внесок зробили провідні вчені: Т.В. Авер'янова, В.П. Бахін, К. Беляков, В.І. Галаган, І. Гора, П. Горяєв, В.Г. Гончаренко, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, Є.Г. Коваленко, І.П. Козаченко, В. Колеснік, М.В. Костицький, В.С. Кузьмічов, В.К. Лисиченко, Л.Н. Лобойко, М.А. Погорецький, В. Попонін, О.Р. Росинська, В.В. Седнев, С.М. Стахівський, П.В. Цимбал, Ю.В. Шепітько, М.Г. Щербаковський та ін.

Однак наявність широкого кола авторських наукових поглядів, сформованої традиції в обговоренні проблемних питань у їх динамічному розвитку лише підтверджує актуальність вивчення інституту спеціальних знань у діяльності ОВС із розкриття й розслідування злочинів.

Метою статті є з'ясування причин різного рівня і характеру проблеми оптимізації експертної діяльності у вирішенні експертних завдань і визначення елементів механізму впливу в покращення функцій експертного супроводження в юридичних процесах.

Виклад основних положень. Дія об'єктивних і визначальних природних законів еволюційного розвитку в наш час позначилась суттєвими інформаційними змінами, які можна спостерігати на різних рівнях і у сферах організації суспільства, зокрема, які позначені національними характеристиками: в сучасній Україні зі зміненою політико-економічною формацією. Наразі назріла проблема принципово нового сприйняття і розуміння об'єктивних процесів, явищ, закономірностей природного, соціального, технічного, технологічного, політичного та інших аспектів життя, які мають єдине джерело походження – енерго-інформаційне, духовного рівня, що позиціонує себе знаннями.

Постсоціалістичний науково-інформаційний простір охарактеризувався некоректними щодо світового рівня інформаційного розвитку концептуальними засадами. Доктрина соціалізму відкидала ідею побудови інформативно забезпеченого суспільства. Навпаки, свідомо і

нагло нав'язувалась думка марксистсько-ленінського матеріалізму приземлення свідомості людини до рабського, суто тваринного світу.

Залишки тенденції винятково матеріалістичної діалектики в описовій системі світу присутні і в сучасній науковій парадигмі – матеріалістичній діалектиці. Однак слід акцентувати новітні погляди на сутність людини, її місце і роль у Всесвіті і в соціумі з позицій, що людина на тільки фізичне тіло, але й певна біоенергоінформаційна субстанція. Останні відомі наукові розробки, зокрема. К.Г. Короткова, демонструють означений людський аспект. Метод газорозрядної візуалізації об'єктів (ГРВ) застосовують у медицині задля моніторингу стану здоров'я; в психофізіології – для кількісного визначення рівня стресу і психофункціональної готовності до виконання складної професійної діяльності, а також у дослідженнях свідомості, властивостей рідини і матеріалів.

Останні розробки доказують, що є кореляційна залежність стану фізичного і фізіологічного аспектів людини від стану біоенергоінформаційних показників, які, своєю чергою, складаються з ментального, емоційного, інтуїтивного компонентів [1, с. 6].

Питанням природи і сутності інформації, її місця і ролі у різних процесах присвячено чимало наукових робіт, особливо у природничих науках. Результати науково-технічного прогресу креативно адаптовані у криміналістичні методики дослідження об'єктів – носіїв інформації про злочинну подію, яку можна розглядати в декількох вимірах, зокрема енергетично-інформаційному.

Криміналістика, досліджуючи питання забезпечення юридичних проваджень науковими методиками пошуку, виявлення, фіксації, вилучення слідів злочину на матеріальних носіях, ґрунтується на позиціях сучасних поглядів на природні процеси взаємодії об'єктів з точки зору в концепції їх енергетичної сутності [2].

Означена сутність є причинним фактором щодо формування і розвитку будь-якої структури (системи), зокрема біологічної, технічної тощо, що виявляється в закономірностях руху і переробки інформації в суспільному середовищі, із загальними принципами побудови і функціонування інформаційних систем соціальної природи, які використовують інформацію у форматі знань. «Причиною взаємодії може бути будь-яка енергія – механічна, термічна, хімічна, біологічна. Процеси відображення знаходять свій прояв не лише у відтворенні зовнішніх ознак, а й у відтворенні інших властивостей предметів» [3, с. 61].

В юридичних провадженнях, у частині отримання знань про обставини юридичної події шляхом експертних актів щодо обробки інформації з об'єктів, які перебували в контакті з конфліктуєчими сторонами, чуттєво-біологічний рівень сприйняття інформаційно-енер-

гетичних структур невід'ємно пов'язаний з психічною діяльністю людини, зокрема експерта в криміналістичному провадженні. Експерта у цьому випадку необхідно розглядати як ланку, інформаційну одиницю в енергетичному просторі. Отож, процес пізнання експертом істини по справі виступає як акт механічний, біологічний, психічний, енерго-інформаційний та інший.

Шляхом тестування, предметного опитування, а також у приватних бесідах із співробітниками складу експертних підрозділів виявлено стан майже повного нерозуміння людського ества, особливо в частині енергетичної його системи, її взаємозв'язків з іншими енергетичними структурами, зокрема тими, які становили елементи кримінальної події. Практичне знання енергетичної системи людини (далі – ЕСЛ) підвищує потенціал можливостей самоусвідомлення і усвідомлення намірів інших людей.

Об'єктивною обставиною у судочинстві, яка викликає у суб'єктів юридичних проваджень труднощі з необхідності прийняття справедливого рішення по справі, є отримання знань про обставини справи опосередковано, через сукупність доказів, визначених законом за певними принципами.

У формуванні суб'єктивних уявлень щодо фактів, обставин спираються на теоретичні системи та перевірений досвід, трансформуючи у лінгвістичні форми, що слугують способами і каналами передачі уявлень. Залежно від рівня еволюційного розвитку суспільства, його розуміння суті і ролі інформації у формуванні свідомості, системи вірувань, сформувалася система вимог щодо означеного феномена.

Методологічні аспекти теми породжують проблемні питання не тільки стосовно кількості, форми і якості доказів, а й методів і способів отримання та адекватної передачі інформації суб'єктам юридичних проваджень. Тягар доказування змушує напружувати всі ресурси людини, на яку покладено обов'язок приймати процесуальні рішення. За висловом М.К. Трушнікова: «Это объективно существующее обстоятельство правосудия приводит к потребности доказывания фактических обстоятельств с помощью носителей информации» [4, с. 4].

Проблематику досліджуваної теми характеризують різні за змістом, обсягом (семантичний аспект знання) тлумачення терміна «інформація» на тлі теоретичних моделей з суто матеріалістичним підходом, що значно обмежує потенціал цієї міжгалузевої наукової категорії. Ця ситуація позначається уявою вчених про інформацію, отриману із зовнішнього світу через чуттєвий аспект суб'єкта [5, с. 135]. Важко прийняти те, що внутрішній світ суб'єкта також сповнений інформації, зокрема представлений у формі пам'яті про отриманий життєвий до-

свід, без чого принципово неможливо ідентифікувати інформацію, яка надходить у різних формах із зовнішнього світу.

Розвиток науки ініціював потребу в розширенні пізнавальних категорій через уведення тонших інструментів, зокрема інформації, психічних складових у теоретико-множинному підході; з точки зору «різноманітної концепції інформації» та інформаційного підходу.

Відтак виникає необхідність виявити закономірності розвитку форми і змісту терміна «інформація»; встановити кореляційну залежність між розширеним розумінням цього терміна, ступенем розвитку інтелекту реципієнта інформації, ступенем інтеграційних процесів різних галузей наукових знань, зокрема природничих, і корегуючим фактором у цьому аспекті розуміння інформаціологічного підходу, певною мірою із традиційними східними вченнями щодо онтологічної сутності Всесвіту, задля об'єктивізації та повноти дослідження.

Інформація має багатоаспектні прояви у феноменальному світі, що емпірично підтверджується і може слугувати демонстраційним матеріалом [6]. Інформація є сутністю, яка індивідуалізує різноманітність форм, зокрема людство, виключаючи їх повторність у способі сприйняття інформації і коректної її передачі.

Нетренованій людині важко сконцентрувати увагу навіть на незначній частині цих проявів, свідомо простежити внутрішні зв'язки; більший обсяг інформації залишається поза увагою.

Очевидно, що знайомий нам формний світ за своєю природою є матерією з електромагнітними характеристиками, щодо якого людина є причинним фактором формування інформаційних даних про об'єкти так званої неживої природи, в зоні наших предметних інтересів – речових доказів.

Принципово всі фактичні дані суто інформативні і містять силу, спрямовану на ініціацію пам'яті відповідного досвіду людини і залежать від її світогляду, позиції щодо рівня свідомості, яка безпосередньо залежить від виховання, характеру соціальних зв'язків, осередку існування. Така обставина позиціонує людину як причинний фактор у визначенні доказів, а самі докази – залежними від людського фактору. Діяльність експерта – це акт передачі спеціальних комплексних знань у вигляді інформації, яка має бути доступною для розуміння всіх суб'єктів провадження, виключаючи коефіцієнт погрішності сприйняття різними рівнями свідомості. Під таким кутом зору процесуальна діяльність виступає як просвітницький акт. У зв'язку з цим будь-яке обмеження доступу до інформації слід розглядати як посягання на природне право людини свідомо брати участь у еволюційному процесі, аспектом і різновидом якого є юридичний процес. А тому необхідними

стають заходи щодо створення умов безперешкодного обміну інформацією між суб'єктами, які виступають як джерела певного виду і роду інформації, її реципієнтами і трансляторами. На наш погляд, одним із найважливіших актів у цьому напрямі має бути планомірне і широке обговорення юридичною науковою спільнотою передових досягнень у галузі мікробіології, генетики, фізики тонких енергій (квантової фізики) з метою формування сучасної наукової парадигми в частині квантової природи світу і інформації як форми і способу існування. В правовому аспекті реалізацією стане розширення прав експерта на отримання і передачу інформації учасникам процесу.

За впливом на людину інформаційну природу можна визнати відповідною до психофізичного, фізіологічного, інтуїтивного рівнів; вона коректна не лише до певного аспекту людини, що відповідає за операції мислення. Дія генетичного фактору індивідуалізує сприйняття інформації на психофізичному і фізіологічному рівні і створює об'єктивні умови, які перешкоджають повному порозумінню між суб'єктами, зокрема тими, які залучені до юридичного процесу [7, с. 38].

Висновки експерта віднесені до джерел інформації, які мають доказову силу в юридичному провадженні. Ділова мова, вживання специфічних професійних термінів за методикою дослідження формує експертний висновок як інформаційне джерело виключним для усвідомлення його змісту вузьким колом професіоналів суто відповідного профілю. Відтак його інформація залишається закритою для інших суб'єктів провадження, а також для загалу в судовому провадженні, що є порушенням принципу гласності.

Ця непроста ситуація вимагає розв'язання низки нагальних проблем і об'єктивного, і суб'єктивного характеру і які у комплексному вигляді можуть бути вирішені. Наприклад, на наш погляд, має перспективу в цьому питанні комплексна наукова розробка щодо поняття «інтуїції». Інтуїтивний стан свідомості в режимі прийняття і передачі інформації, особливо її змістовної частини, формує умови резонансу мислення між суб'єктами, зводячи нанівещь індивідуальні розбіжності у сприйнятті, які пов'язані з психоемоційним і ментальним фактором.

Висновки. Функціонування інтуїтивного каналу сприйняття інформації не зумовлено фактором генетичною індивідуальності: це канал прямого сприйняття суті явищ, їх змісту, і він пов'язаний з діяльністю правої півкулі мозку. Вважаємо за потрібне підкреслити важливість означеного факту: за умов належного виховання і навчання із застосуванням відповідних методик маємо нагоду створювати атмосферу адекватного розуміння інформації учасниками юридичного процесу, яка набуває доказового характеру.

Інформаційний аспект організації суспільства в частині забезпечення змістовного порозуміння між суб'єктами провадження вимагає внесення коректив щодо визначення терміна «інформація» в Законі України «Про інформацію» [8] з уваги на новітні погляди на її природу, функцію щодо утворення структурних гармонійних зв'язків у суспільстві, зокрема в юридичних процесах.

1. Ки. Т. Практическое пособие по космоэнергетике / Т. Ки. – М.: Золотой теренок, 2007. – 224 с.
2. Ракитов А.И. Философия ком пьюторной революции / А.И. Ракитов. – М.: Политиздат, 1991. – 287 с.
3. Гора І.В. Криміналістика: посіб. для підготов. до іспитів / І.В. Гора, А.В. Іщенко, В.А. Колесник. – 3 – е вид., стереотип. – К.: Вид. ПОЛИВОДА А.В., 2005. – 236 с.
4. Треушников М.К. Судебные доказательства / М.К. Треушников. – М.: ОАО «Издательский дом» «Городец», 2004. – 272 с.
5. Винер Н. Кибернетика и общество / Н. Винер. – М.: Наука, 1983. – 343 с.
6. Др. Петр Горяев и Владимир Попонин – ДНК биокомпьютер перепрограммирования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://texresearch.com.pde>
7. Беляков К.И. Управление и право в период информатизации: монография / К.И. Беляков. – К.: Издательство «КВЦ», 2001. – 308 с.
8. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48.

Каляянова О.Д. Получение информационной составляющей о преступлениях с объектов экспертного исследования методом корреляции сознания субъектов: проблемные вопросы

Рассмотрены вопросы научно-методического обеспечения экспертной деятельности в решении практических вопросов правового, процессуального и криминалистического характера в современных условиях на основе новейших международных и отечественных исследовательских разработок психического и духовного аспектов. Показано влияние причинных факторов в возникновении трудностей в процессе решения экспертных задач, а также намечены пути их преодоления через внесение корректив во взгляд на научно-методологическое, методическое и организационное обеспечение. Раскрыты противоречия в научных позициях относительно статуса эксперта и его возможностей реализации специальных знаний.

Ключевые слова: информация; энергетическая анатомия; классификация уровней экспертных задач; экспертная деятельность как самостоятельный объект научного исследования; интуиция, метод, способ, прием мышления в реализации экспертных задач.

Kalayanova O.D. Obtaining information component of crime out of objects expert research by correlation consciousness of the subjects: issues

The question topics scientific methods of expert work in solving the practical issues of legal, procedural and forensic nature of current conditions based on the latest international and national research developments mental and spiritual aspects. The influence of causal factors in creating difficulties in the process of resolving peer problems and the ways to overcome them through adjustments are introduced in view of the scientific and methodical and organizational support. The author contradiction in scientific positions on the status of an expert in its abilities of expertise, as well as accented and the necessity of a comprehensive approach in creating the classification levels of expert tasks with regard to the latest position of science.

Key words: *information, energy anatomy, classification of expert tasks levels; expert activity as an independent object of scientific research, intuition, method, manner, method of thinking in expert tasks.*

УДК 159.923.5: 159.9.075

Є.Л. Кузьмін

**МЕТОДИКА ПРОГРЕСИВНОЇ РЕЛАКСАЦІЇ
В СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОФІЦЕРА-ПСИХОЛОГА
ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК МВС УКРАЇНИ**

Пропонується авторська методика прогресивної релаксації для роботи з військовослужбовцями військової служби за контрактом внутрішніх військ, яка використовується у корекції тривожних реакцій, страхів і фобій. Висвітлюються результати впровадження цього методу та доцільність його використання у практичній діяльності психолога.

Ключові слова: *страх, тривожність, нервово-м'язова релаксація, десенсибілізація, напруження та розслаблення м'язів.*

Постанова проблеми. Для роботи з військовослужбовцями військової служби за контрактом внутрішніх військ МВС України розглядається методика прогресивної релаксації, яка використовується для роботи з тривожними реакціями, страхами та фобіями. Особлива увага військового психолога в межах корекції поведінки спрямована на контроль досягнутих змін і забезпечення їх тривалого та незворотнього характеру. Основою методу корекції та усунення страхів і фобій є роботи відомого американського вченого Джозефа Вольпе (Joseph Wolpe) [1; 2; 3]. Проаналізувавши сучасні надбання в психологічній науці, зроблено адаптацію методу та практично його перевірено.